

A találkozó plakátja

Előadás után (Kovács Géza, Marek Waszkiel, Csató Kata).

A zsűri: Vidovszky György (vitavezető), Ascher Tamás, Jászay Tamás, Novák Eszter, Marek Waszkiel (mellette: Csató Kata). Fotók: Miglinczi Éva

Marek Waszkiel**A 13. KECSKEMÉTI BÁBTALÁLKOZÓ – KIFÁRADÁS****2016. OKTÓBER 12–16.**

A Magyarországi Bábszínházak Találkozóját szinte a kezdetektől fogva figyelemmel követtem Kecskeméten. A '90-es évek közepén megrendezett harmadik találkozó óta veszek részt ezen a különleges eseményen. A magyar bábművészet különféle kezdeményezéseinek kitörési pillanata volt ez. A még nem régóta működő új intézményes színházak és független társulatok életében óriási robbanás következett be. Az akkori fiatal generáció tagjai, többek között Bartal Kiss Rita, Kovács Géza, Lénárt András, Pályi János, Pilári Gábor, Rumi László, Sramó Gábor, Szabó Zsuzsa, Szász Zsolt elsöprő elismerést szereztek, figyelmet keltettek új ötleteikkel, energiájukkal, életerejükkel. Boráros Szilárd, Mátravölgyi Ákos és Grosschmid Erik kijelölte az új magyar bábtervezés útját, amely húsz év után is sikert arat, bár nekik maguknak tanítványaik, utódai nem igazán vannak.

A 21. század első tíz évében hatalmas erővel robbant be a magyar bábművészetbe az új nemzedék, többek között olyan művészekkel, mint Badacsonyi Angéla, Csató Kata, Kuthy Ágnes, Schneider Jankó és Nagy Viktória Éva, Tengely Gábor, Veres András, Varga Péter Róbert. A magyar bábszínház hihetetlenül izgalmassá vált akkoriban. Egyrészt dolgoztak a már tapasztalt mesterek a korábban kialakított bábművészeti stílus szerint, mely a jól elmondott történeten alapult, és amelyhez hozzátartozott egy képzőművészeti koncepció, illetve a realista színészi munka és bábjáték; másrészt a fiatalok felfedezték az új színházat, amely inkább asszociatív, érzelmekkel játszó, gyakran meghökkentő volt, de közelebb állt a ma nézőjéhez, aki videoklipekhez, szaggatott narrációhoz és inkább a színpadról érkező provokációhoz szokott, mint egy lebillincselő történet végighallgatásából származó megelégedettséghez. És íme, eltelt egy újabb évtized. A 2016-os év

a kifáradás időszakának látszik. A bábművészek idősebb, a '80-as és '90-es évek fordulóján induló nemzedéke elhallgatott. Elvileg jelen vannak, de mintha nem lennének. Így tűnik legalábbis a 13. Kecskeméti Találkozó perspektívájából. Egyesek őrzik a pozíciójukat, de már egyre ritkábban lépnek be a vetélkedés küzdőterébe. Néha saját elhatározásukból, néha alávétve magukat az új valóság elvárásainak. Mert sok illetékes, aki eldönti, mi és hol kerül bemutatásra, azt hiszi, hogy az ő stílusukat már úgyis mindenki ismeri és sokszor látta, így velük nem érdemes foglalkozni. Mások – akik ugyebár továbbra is alkotóművészek – a színházi adminisztráció mögé bújnak, megint mások pedig egyszerűen otthagyták a bábszínházat.

A 21. század elejének nemzedéke időközben érett korszakához és az ezzel talán együtt járó mértékletességhez érkezett. A mérték a művészetben vonzó tud lenni, ha mesteri tudás társul hozzá, pl. a bábozás területén. Nem úgy tűnik azonban, hogy a magyar bábművészet (akárcsak az európai) egyéni virtuozitásában rátalált volna létezésének értelmére. Ez az értelem inkább a kereséssel, a kísérletezéssel, a művészeti kockázattal van összefüggésben. Az idei fesztiválon Kecskeméten pedig pont ez hiányzott. Érdekes előadásokat láttunk. Meglátásom szerint alig kettő-három maradt színvonal alatt. De eseményszámba egy sem ment.

A legerősebb előadás kétségtelenül a szombathelyi Mesebólt Bábszínház előadása, a *József és testvérei* volt, melyet Jeles András írt és rendezett. Az ismert magyar filmrendező a bábművészetet érintve a mai legizgalmasabb előadásformához nyúlt, amelyben különféle műfajok fonódnak össze: lágy énekhang, szokatlanul érdekes (ugyanakkor mégis statikus) narráció, filmvetítés, maszkos játék, valamint kiváló színészi és bábjátékos előadásmód. A mindig aktuális

József és testvérei.
Rendező: Jeles András,
Díszlettervező: Perovics Zoltán,
Báb- és jelmeztervező:
Bánki Róza,
Zeneszerző: Melis László,
Zenei munkatárs:
Lukin Zsuzsanna;
Mesebolt Bábszínház

A repülés története.
Az előadás alkotói stábjja:
Buzás Mihály, Pilári Lili Eszter, Pilári Gábor,
Polgár Zsuzsanna, Vajda Zsuzsanna,
Zeneszerző: Csemák Z. Samu;
MárkusZínház

János vitéz.
Rendező: Somogyi Tamás,
Színpadra alkalmazta: Perényi Balázs
Tervező: Szabó Ottó,
Zeneszerző: Krulik Zoltán;
Vaskakas Bábszínház

történet Józsefről elsősorban képzőművészeti és színészi-bábjátékosi megformálásával okoz meglepetést. A megteremtett látványvilágnak annyi jelentése és váratlan színpadi megoldása van, hogy a darab egyszeri megtekintése csak meghozza az étvágyat az újbóli találkozáshoz. Bár ez nem épp a mindennapi színházi közönség darabja, jó, hogy pont az intézmények döntenek időről időre a színház világának ilyesfajta felfedezése mellett.

A fesztiválra való visszaemlékezés a különféle előadások képeinek színes és hosszú sorát idézi fel, amely bizonyára helyet kap a cikkemet illusztráló fotógalériában is. De olyan előadás, amely megmaradna az emlékezetben és amelyhez vissza akarnánk térni, nincs sok. Egyedül Schneider Jankó és Nagy Viktória Éva következetes munkája rajzoldódik ki élesen, melyet két darab reprezentál: Paul Maar *Tessék engem megmenteni!*-je a debreceni Vojtina-ban, illetve a *Torzonborz 2* a pécsi Bóbita Bábszínházban. Az alkotók néhány éve a kesztyűsbábos, meglehetősen hagyományos, paravános bábszínházra specializálódtak; címzettjeik kifejezetten a gyerekek. Előadásaik mégis legalább két szinten mozognak: az egyik fabuláris, az ifjú közönség számára könnyen befogadható. A másik lényegesen kifinomultabb, ami a hihetetlen színészi és bábjátékosi energiából, a színpadi események meglepő egymásra épüléséből, a játéktér izgalmasságából és az előadás erős zeneiségéből származik. Mindez azt eredményezi, hogy darabjaikat a felnőttek is élvezni tudják. Mindketten hisznek a bábokban, merítenek a szakmai örökségből, és a kesztyűsbábokat alkalmazva az átlagos színészi-bábjátékosi tudást felülmúló képességekre tesznek szert. És ezt a tehetséget képesek felismerni azokban a társulatokban is, amelyekkel együtt dolgoznak.

Emlékeztetek még Szabó Ottó és Szabó Pál rendkívül egyedi bábjai és díszletei a *János vitézből*

(rendező Somogyi Tamás) a győri Vaskakas Bábszínházban, melyek kissé a 20. század eleji modernista képzőművészeti konvenciókat és a mechanikus bábok technikáját idézik fel. Vitatható ez a produkció, amint Petőfi klasszikus szövegét átülteti az élet elkerülhetetlen gépezetének (az életórának) struktúrájába, de eszmecserére, nézetek ütköztetésére ösztönöz.

Nem hiányoztak a szép jelenetek és képek Veres András rendezéséből, *A szegény ember hegedűjéből* az egri Harlekin Bábszínház előadásában, az érdekes színészi megoldások, a nagyon jó bábjáték és a csodás zene *A medve, akit Vasárnapnak hívtakból* Kuthy Ágnes rendezésében a budapesti Kolibri Színházban. Voltak látványos off-bemutatók (főleg *A Macskaherceg kilencedik élete* a Maszkaron Társulattól és Lázár Helga *Manifestje*), volt meghökkentő, egyszerű és ugyanakkor izgalmas visszatérés a középkori történetmondó vándorszínházak világába (*Mátyás király rózsát nyíló ostornyele* Keresztes Nagy Árpád előadásában), de a legtöbb előadás valahogy távolságot tartott. Érdekesesek voltak, de sohasem izzottak; az indulatok sosem csaptak a magasba, az elégedettség sosem változott lelkesedéssé.

Érdekes külön bekezdést szentelni *A repülés történetének* és a MárkusZínháznak, Vajda Zsuzsanna és Pilári Gábor pécsi családi színházának. Sok éve működnek, rendszeresen új előadásokat hoznak létre, minden nehézség ellenére próbálnak fennmaradni magánszínházukkal, ami bizonyára nem könnyű. A MárkusZínház nemcsak hogy létezik, de egyre jobban működik. *A repülés története* egyértelműen a színpad sikerei közé tartozik. Mintha

Tessék engem megmenteni.

Paul Maar meséjét színpadra írta: Schneider Jankó és

Nagy Viktória Éva, Rendező: Schneider Jankó,

Tervező: Grosschmid Erik,

Zeneszerző: Czapp Ferenc; Vojtina Bábszínház

repüléssel kapcsolatos bábetűdök kompozícióját látnánk, az ember történetének és természettel való viszonyának ritmusába helyezve. Az egész, élő zenével gazdagítva, elsősorban egy koncert, melyben keveredik Pilári nem mindennapi komédiás vénája, az ő és társai színpadi jelenlétének hitelessége, és egyszerű bábokon és intelligens színpadi szituációkon keresztül megjelenített határtalan képzeletük, csattanóval a végén, néha egy csipetnyi humorral, iróniával vagy az alkotók tréfás kommentárjaival fűszerezve.

Sokévnvi kimaradás után az élő zene újra dominálni kezdett a magyar bábelőadásokban. Egyre több van belőle, és minden előadásban, amelyben megjelenik, megemeli a hőfokát. Kevés volt viszont a képzőművészeti kísérletezés. Folyamatosan körben forgunk a bejáratott formák és anyagok körül. A dramaturgia területén a magyar színházban néhány év óta Gimesi Dóra birtokolja a megkérdőjelezhetetlenül legszilárdabb pozíciót. De vajon mindenki igényét képes kielégíteni? Vagy a magyar bábművészet valóban belépett válságkorszakába? Az előadások egyre határozottabban a legfiatalabb közönségre fókuszálnak. Bizonyos tekintetben a legkönnyebben megszerezhetőre. Viszont a nekik szóló darabok a színház és a nevelői tevékenység között helyezkednek el; nevelés a művészettel, de talán nem feltétlenül a bábszínházzal. Kecskemétre ehhez a célcsoporthoz szóló vonzó kínálattal érkezett a Griff és a Kabóca Bábszínház. Hasonlóképp történik ez sok más országban is. Nincs ebben semmi kivetnivaló. De a bábjáték értelme mégiscsak a bábjáték.

Fordította: Héda Veronika

Mátyás király rózsát nyíló ostoronyele – Keresztes Nagy Árpád és a Fabók Mancsi Bábszínháza közös produkciója

A medve, akit Vasárnapnak hívtak Írta: Axel Hacke,
Rendező: Kuthy Ágnes,
Színpadra írta: Gimesi Dóra és Nagy Orsolya,
Díszlet-jelmez: Mátravölgyi Ákos,
Zene: Novák János, Koreográfus:
Fosztó András; Kolibri Színház

A szegény ember hegedűje, Magyar népmese alapján írta: Veres András és Tóth Réka Ágnes, Rendező: Veres András, Díszlet-és bábtervező: Grosschmid Erik, Zeneszerző: Takács Dániel; Harlekin Bábszínház

FIFTEEN YEARS OF THE PUCK FESTIVAL

The Puck International Festival of Puppet and Marionette Theatres is one of the most prestigious in the Romanian and Euro regions. The goal of the festival is to invite the best puppet troupes in Europe to come and perform for their peers, as well as for the general public. The festival also has a somewhat competitive nature for the Romanian ensembles since only those which have won in the regional first rounds can participate. The event has been organized by the Romanian and Hungarian troupes of the Puck Puppet Theater in Cluj. In 2016, there were 22 performances. The author pays special attention to two performances: “The Snowman Who Wanted to Meet the Sun” by the Țăndărică Theater of Bucharest, and “The House”, a performance in English by the Danish Sofie Krog Teater.